DISCURSUL

Președintelui Republicii Moldova, dl Mircea SNEGUR, în reuniunea de vîrf a C.S.C.E.

(Urmare din pag. 1)

trupe străine fără nici un statut, încurajarea persoanelor din rîndul minorităților naționale la opunerea de rezistență armată organelor puterii alese pe cale constituțională — sînt tot atîtea realități triste și tragice cu care se confruntă în permanență noile state independente. În acest context, salutăm instituționalizarea în continuare a structurilor C.S.C.E., precum și crearea unor mecanisme noi, mai eficiente, menite să reacționeze în mod operativ și să prevină apariția de noi conflicte. Instituirea funcției de Înalt Comisar pentru problemele minorităților naționale și elaborarea mandatului C.S.C.E. pentru operațiuni de menținere a păcii, denotă intențiile serioase ale tuturor statelor membre ale C.S.C.E. de a împărtăși răspunderea pentru viitorul continentului nostru.

Domnule președinte,

Angajată pe calea dezvoltării democratice, independente, Moldova întreprinde totul ce-i stă în puteri pentru a asigura drepturile și libertățile fundamentale ale omului, călăuzindu-se după standardele internaționale general acceptate. Țara pe care o reprezint a aderat la majoritatea actelor internaționale, intenționînd să participe și la Convenția Europeană pentru Drepturile Omului. Vom lua și în continuare măsuri pentru dezvoltarea și asigurarea drepturilor persoanelor aparținînd minorităților naționale, deși posibilitățile noastre în acest domeniu sînt în mare măsură limitate din cauza problemelor moștenite de la fostul imperiu. Dacă vom urma orientarea C.S.C.E., — iar noi acum. avem de gînd s-o urmăm cu strictețe, — sînt convins că poporul Moldovei va face față și acestei sarcini. Pe calea edificării unei societăți democratice ne lovim de o rezistență înverșunată din partea forțelor reacționare alcătuite din reprezentanți ai fostei «nomenclaturi» guvernante, ai complexului militar-industrial, ai unor unități ale fostei armate sovietice staționate în raioanele de est ale țării. Aceste forțe distructive primesc un imens ajutor material și militar din partea unor structuri conservatoare străine și, sub pretextul apărării drepturilor minorităților, duc un război deschis împotriva organelor constituționale ale puterii. Inspirat în cabinetele puciștilor din august trecut ca un pretext pentru începerea restaurării imperiului prăbușit, conflictul care a izbucnit în Moldova răpește sute de vieți ale oamenilor nevinovați. În ultimul timp comandamentul armatei a 14-ea face declarații politice care pun la îndoială legitimitatea conducerii Moldovei, incitînd la revizuirea frontierelor existente. În legătură cu aceasta, considerăm că C.S.C.E. trebuie să se oprească mai concret asupra problemelor privind prezența trupelor străine pe teritoriile altor state suverane, fără consimțămîntul acestora asupra statutului lor, precum și asupra unor probleme fundamentale vizînd nemijlocit securitatea și existența noilor state independente, iar acolo, unde este absolut necesar, să se aplice mecanismele de rigoare, care, de altfel, se cer perfecționate. Conștienți de întregul pericol pe care îl prezintă cercurile conservatoare revanșarde, intenționăm să ne sprijinim și în continuare în soluționarea conflictului pe forțele democratice din Rusia în frunte cu președintele Boris Elțin. Căci este clar că în raioanele răsăritene ale Moldovei se hotărăște nu numai viitorul nostru. Sînt sigur că aplanarea conflictului prin mijloace pașnice, cu ajutorul comunității mondiale, în conformitate cu normele internaționale, va marca triumful democrației și eșecul încercărilor de reanimare a regimului militaro-comunist în fosta U.R.S.S. În acest scop intenționăm să sprijinim și de acum înainte eforturile Rusiei, României și Ucrainei în cadrul mecanismului cvadripartit. Exprimăm recunoștința Statelor Unite ale Americii, Republicii Belarusi, Republicii Kazahstan și altor membri ai C.S.C.E. pentru poziția lor principială și sprijinul acordat eforturilor noastre de apărare a independenței și de menținere a integrității republicii.

Domnule președinte,

În Declarația adoptată astăzi de noi este revelată pe bună dreptate interconexiunea pluralismului politic și economiei de piață. Crearea bazelor economiei de piață este pentru noi un lucru extrem de important, deoarece nu e secret că milioane de oameni așteaptă rezultatele confruntării dintre economia directivistă, care nu dorește să părăsească scena, și noua ordine economică, în curs de formare. Această problemă nu are nici pe departe un caracter teoretic. De aceea, în pofida dificultăților generate de conflictul amintit, am creat un întreg complex de garanții juridice care permit să se imprime liniei spre proprietatea privată și economia de piață un carcter ireversibil. În acest sens, salutăm faptul că a fost finalizată elaborarea regulamentului despre Forumul economic al C.S.C.E. și a mandatului său, de aceea vom participa activ la prima lui ședință de la Budapesta. Se pare că procesul de completare a «coșului» C.S.C.E. s-a intensificat și sîntem siguri că acesta este un impuls bun pentru cooperare în domeniul economiei, ecologiei, științei și tehnicii, în alte sfere între statele membre ale C.S.C.E. Ne insuflă mari speranțe și programul de coordonare a asistenței pentru noii membri ai C.S.C.E. Este un document atotcuprinzător, care va favoriza nu numai transformările în țările noastre, dar și stabilitatea, securitatea și dezvoltarea în plan global. Depășirea consecințelor economice ale ideologiei comuniste ne va ajuta să evităm pericolul divizării Europei în țări bogate și sărace și va avea, cu ajutorul C.S.C.E., un rol istoric în făurirea bunăstării general-europene.

Cît privește Republica Moldova ea a ratificat deja, căutînd să contribuie la dezvoltarea procesului Helsinki și la buna desfășurare a conferinței de astăzi, Tratatul de la Paris cu privire la forțele armate convenționale în Eu

Domnule președinte,

Doamnelor și domnilor

Timpul care a trecut lansarea procesului Helsin este un interval prea pentru istorie. S-au însă, foarte și foarte mul acest răstimp Europa a țat să trăiască în pace, ch condiții care nu erau nic departe favorabile. Acum așteaptă noi încercări Europa este, însă mai bine gătită să le facă față, deo în cadrul C.S.C.E. a fost rat un întreg complex de canisme pentru asigur drepturilor omului, dezvol cooperării economice, re rea armamentelor și preve conflictelor. Docume adoptate astăzi reprezintă cod deontologic în noile ții. Rămîne doar ca fiecar vern să respecte cu stri spiritul și litera acestor mente — atît în relațiile propriul popor, cît și în porturile cu alte state. Ac principii nu numai că au semnătate politică și eco că, dar și reprezintă o tem morală solidă, deoarece ța omenirii apare șansa păși în secolul XXI ca o mai bună și mai curată. In fida uriașelor dificultăți, publica Moldova este fer tărîtă să intre în familia poarelor civilizate și li C.S.C.E. ne oferă mari p lități de a folosi eficient tregul ei potențial.

Vă mulțumesc pentru ție.

(Moldova-pres

Chiar și în cele mai grele clipe din timpul acestui război, declanșat în raioanele de est ale republicii, — sub canonada tunurilor și rafalelor de automate activiștii sindicatului nostru erau prezenți în colectivele întreprinderilor de pe ambele maluri ale Nistrului, se întîlneau cu oamenii de rînd, astfel reușind să păstrăm unitatea colectivelor.

Uneori la vreo adunare sindicală în colectivele uzinelor «Electromaș», «Moldavizolit» din Tiraspol, în colectivul Centralei Electrice Moldovenești de la Dnestrovsc, în cel al uzinei «Moldavcabeli» din Bender se mai poate isca întrebarea: de care parte ar trebui să ne plasăm? De regulă, majoritatea absolută a membrilor colectivelor declară: rămînem în componența sindicatului de ramură.

E regretabil că o parte din parlamentari, lucrători de răspundere din Guvern, și chiar ai ministerului de ramură, pardcă au luat apă în gură, nu s-au deplasat în colectivele acestea și nu au stat de vorbă cu muncitorii și specialiștii de acolo.

In aceste condiții sindicatul nostru le-a acordat ajutor lucrătorilor de ambele părți ale Nistrului. În prezent peste o sută de copii ai lucrătorilor întreprinderilor de ramură din Tiraspol, Bender și Dubăsari se întremează la profilactoriul energeticienilor de la Dnestrovsc, o parte la tabăra «Prometei» de la Sergheevca. Totodată, mulți copii își petrec vacanța la stațiunile balneare din România.

În timp ce cuvintele politicienilor din Chișinău și Tiraspol emanau scîntei, sindicatul nostru promova anumite măsuri în vederea consolidării eforturilor. Nu de mult am organizat un schimb de delegații ale energeticienilor de la Centrala Electrică Moldovenească din Dnestrovsc cu colegii lor de la întreprinderile energetice ale sindicatului «Alfa» din România. E de remarcat că chiar în cele mai grele clipe atît la Dnestrovsc, cît și în România delegațiile au fost întîmpinate cu pîine și sare. Oamenii au găsit limbaj comun și s-au înțeles ca vechi prieteni.

Războiul ne-a adus pierderi colosale și noi am devenit și mai săraci. In orașul Bender, bunăoară, la uzina «Electroaparatura» a fost incendiat depozitul cu materiale, pricinuindu-se pierderi de cîteva milioane de ruble. Nu funcționează uzina «Moldavcabeli». O bună parte din muncitorii calificați de aici și-au schimbat locul de lucru. Uzinei în cauză îi revine un rol principal printre colectivele de ramură, deoarece ea le asigură în temei cu materiale. Din lipsa acestora e pe cale să se închidă uzina de mic voltaj din Orhei, cea de piese pentru iluminare electrică din Bălți, uzina electrotermică din Ciadîr-Lunga.

În toate țările energetica e considerată cea mai prestigioasă ramură. La noi, însă, aceasta e neglijată. Zicem astfel, deoarece salariul mediu al lucrătorilor din energetică scade cu fiece lună și e cel mai mic dintre salariile muncitorilor din Comunitatea Statelor Independente. E de înțeles de ce tot mai des lucrătorii Centralei Electrice din Dnestrovsc se adresează sindicatului de ramură cu propunerea de a convoca un congres al energeticienilor din republică.

Și încă o problemă acută ce necesită rezolvarea.

Astăzi majoritatea uzinelor și fabricilor din Moldova nu dispun de mijloace financiare și nu achită plata pentru energia electrică consumată. Producția se realizează, iar datoriile cresc. In prezent fabricile și uzinele au o datorie colosală — de peste 2 mlrd de ruble. In consecință, întreprinderile energetice nu dispun de mijloace financiare și nu pot procura combustibil. S-a creat un cerc vicios.

Deși situația e catastrofală, bugetul republicii nu prevede nici o compensație energeticienilor. In scopul de a ameliora cîtuși de puțin situația, e necesar ca întreprinderile să plătească energeticienilor pentru curentul electric înainte de a-l folosi. In caz contrar, întregul sistem energetic al republicii se poate pomeni într-o stare de șoc. Deci, să ne gîndim împreună ce și cum să facem pentru a ieși din mlaștina crizei economice.

AM REUȘIT SĂ PĂSTRĂM UNITATEA

Valerian CRISTEA,
președintele Consiliului republican al sindicatului lucrătorilor de energetică și electrotehnică.

AȚI VRUT SĂ AFLAȚI...

CHIAR ȘI UNUI MOLDOVEAN II VINE GREU SĂ PRIMEASCĂ VIZA DE REȘEDINȚĂ ÎN PATRIA SA

Sînt moldovean născut în 1934 în orașul Ismail. La Chișinău trăiește sora mea, Valentina, care dispune de spațiu locativ și pentru membrii familiei mele. Dar straniu lucru, pentru a primi viză de reședință în capitala republicii sînt obligat să completez aceleași formulare pe care le completează și un canadian ce ar dori să devină cetățean al Moldovei. După cîte știu, evreii care pleacă în Israel nu sînt obligați să completeze asemenea formulare. Probabil, prin aceasta se și explică că în timp de 5 luni au revenit în Moldova doar 88 de moldoveni (vezi informația «Cine sînt migranții» din numărul trecut al «V.P.»). Credeam că dacă sînt moldovean, născut pe teritoriul acestei republici, ar trebui să mă bucur de unele înlesniri la primirea vizei de reședin

Ilie CONSTANTINESCU
locuitor din orașul Ismail

La Departamentul p migrațiune al Republicii dova am fost informați c prezent în Parlamentul R licii se află un proiect amendamente la Legea privire la migrațiune. form acestora, cetățenii s-au născut și au trăit p toriul Republicii Moldov nă la 28 iunie 1940 și se află în prezent în a vor primi vize de reședi luîndu-se în seamă cota lită pentru fiecare ora raion. In genere, mold de pretutindeni vor be de anumite înlesniri la rea vizei de reședință. să amintim că Legea n-a fost încă adoptată.

— Stai, bărbățele! Ai uitat căldarea!
— Acuș, o iau... Dar mai întîi să-mi prăjesc găina.